

Sisällys

1. JOHDANTO	13
Mitä länsimainen alkemia on?	14
Aikakaudet	17
Alkemistinen maailmankuva	19
Tieteen ja taikuuden rajamailla	21
Alkemian symboleja	25
Millaisia ihmisiä alkemistit olivat?	28
Alkemistin perusvarusteet	31
Kirjan rakenne ja viitekehys	33
Alkemian lähteet	34

I Alkemian aamunkoitto 39

2. EGYPTILÄINEN TAITO	41
Mistä kaikki alkoi	42
Papyrustekstien tietotaito	43
Alkemiaa Aleksandriassa	44
Luonnollisia ja salaisia asioita	45
Transmutaation mahdollisuus	46
3. KREIKKALAISEN FILOSOFIAN VAIKUTUS	48
Aristoteleen neljä alkuainetta	49
Taivaankappaleet ja metallit	52
Ensimmäisiä alkemisteja	54
Hermes Trismegistos, alkemian jumalallinen perustajahahmo	58
Smaragditaulu	60

4. ALKEMIAN MULLISTAJAT LÄHI-IDÄSSÄ	62
Morienus ja prinssi Khālid	64
Elohoepa ja tulikivi	65
Turba philosophorum	67
Al-Rāzī ja salaisuuksien salaisuus	69
Ibn-Sīnā ja transmutaatiokriitikot	70

II Kukoistuskausi 73

5. KESKIAJAN ALKEMIA EUROOPASSA	75
Esialkemistinen reseptikirjallisuus	77
Alkemistin arkipäivä	78
Elohoepa–rikki-teorian täydennys	81
Muita ajatuksia elohopeasta	83
Alkemistisia prosesseja	84
Luonnon seuraaminen	86
Nicolas ja Perenelle Flamel, pariisilainen alkemistipariskunta	87
Kvintessensi	89
Auktoriteetin voima	89
Roger Bacon, ihmeellinen tohtori	92
Alkemian peili alkemian alkeisoppaana	95
6. ALKEMIA JA KESKIAJAN YHTEISKUNTA	99
Uskonto ja alkemia	100
Juutalaista alkemiaa keskiajalla	102
Transmutaatiokieltoja	104
Alkemian hinta	107
Pseudo-Llull, parrakas filosofi ja alkemistien idoli	108
Kansankielistyminen	110
George Ripley, englantilainen kirkonmies	112
Alkemistiset runot Englannissa	114

7. ALKEMIA UUDEN AJAN ALUSSA	117
Uuden ajan alun laboratorio	119
Käsikirjoituksia ja painettuja kirjoja	121
Auringon kirkkauden kuvitettu alkemia	123
Naisten työtä	125
Kotirouvien alkemiaa	129
Caterina Sforza ja Medicien suku	131
Reformaation alkemiaa	134
Alkemia ja kabbala	137
Heinrich Khunrathin laboratorio	139
8. LÄÄKETIETEELLINEN ALKEMIA	142
Bombastinen lääkäri	144
Tria prima	151
Alkemistinen homunculus	
ja keinotekoisien elämän luominen	152
Lääkärit ja apteekkarit alkemisteina	154
Van Helmont ja alkahesti	156
Apteekkari Johann Rudolf Glauber	157
9. TOTUUDENETSIJÖITÄ JA HUIJAREITA UUDEN AJAN ALUSSA	159
Mesenaatteja ja työsopimuksia	162
Huijarialkemisteja	164
Kuinka huijata alkemiassa	167
Anna Maria Zieglerinin karmea kohtalo	168
Transmutaatiohistoriat	170
Alkemian kuuluisin keksitty hahmo	173
Keisarin alkemistit	175
Neitsytkuningatar, alkemisti	178
Alkemisti, joka puhui enkelten kanssa	179
10. POHJOLAN ALKEMIAA	191
Alkemiaa Tanskassa	192
Alkemiaa Norjassa	196
Alkemiaa Ruotsissa	197
Paijkullin tapaus	204
Suomalaista alkemiaa	205
Jaakko Wallenberg ja arkku täynnä kiviä	212

III Tieteen ja taikuuden välimaastossa 215

11. VIISASTEN KIVI JA IKUINEN ELÄMÄ 217

Viisasten kiven alkuperä 220

Kiven koostumus 221

Elämän eliksiiri, ikuisen elämän lähde? 222

Viisasten kiven valmistusprosessi 226

Viisasten kiven resepti (älä kokeile tätä kotona) 229

12. ALKEMIAN KEKSINNÖT 232

Laboratoriovälineet 233

Alkemistisia astiatyyppejä 236

Tislaus 241

Johannes Rupescissa, apokalypsin odottaja 244

Pieleen menneitä keksintöjä ja epäonnea 246

Onnenkantamoisia 249

13. ALKEMIA JA TIETEELLINEN

VALLANKUMOUS 253

Robert Boyle, kemian isä 255

Matemaatikko, fyysikko ja alkemisti Isaac Newton 260

Kokeellinen tieteenala 266

Kohti pseudotiedettä 268

Kymiakielto valistuksen aikana 270

Kemian imago-ongelma 270

Flogiston-teorian nousu ja tuho 271

Kohtalokas transmutaationäytös 274

14. ALKEMISTINEN

KIELENKÄYTTÖ JA KUVASTO 276

Peitenimet 280

Arjen vertauskuvat 283

Kemialliset häät 285

Klassillinen mytologia ja alkemia 287

Queer-alkemiaa 288

15. HENKISTÄ KASVUA JA OKKULTISMIA ALKEMIAS
1700-LUVULTA ETEENPÄIN 291

- Salaseurojen maailma 293
- Alkemia henkisen kasvun välineenä 295
- Mary Anne Atwood ja
hermeettinen mysteeri 297
- Alkemia uusi kukoistus 300
- August Strindberg ja koe ateljeessa 302
- Radioaktiivisuus, moderni alkemia? 304
- Transmutaatiota 1900-luvulla 305
 - Jungin psykologinen alkemia 307
- Nykyalkemia 308

16. ALKEMIA TAITEESSA JA KIRJALLISUUDESSA 311

- Alchemia picta ja alkemia visuaalinen puoli 311
- Alkemia yleisessä kuvataiteessa 314
- Alkemia kirjallisuudessa 316
- Alkemia audiovisuaalisessa mediassa ja peleissä 321

17. LOPUKSI 324

- Jälkisanat 328
- Sanasto 332
- Lähteet 338
- Kuvalähteet 347
- Lisätietoa 351